

Tieteen päivät 2005

12.–16.1.2005

”Suhteellista?”

Kaikkiin tilaisuuksiin vapaa pääsy

OJHJELMASSA MM.:

KESKIVIIKKO 12.1.

10.00–11.30 Avajaiset

Helsingin yliopiston juhlasali, Aleksanterinkatu 5
Anton Webern: Langsamer Satz f r Streichquartett (1905) **Avanti!** -kvartetti

Alkusanat: Kansleri **Risto Ihamuotila**

(J rjestelytoimikunnan puheenjohtaja)

Valtioneuvoston tervehdyssanat: p ministeri **Matti Vanhanen**

Anton Webern: Streichquartett, Op. 28 (1938) **Avanti!** -kvartetti

Avajaisesitys : prof. **John D. Barrow** (University of Cambridge)

Muu ohjelma: Helsingin yliopiston p rakennus: luentosali I, pieni juhlasali sek salit 5, 13 ellei toisin mainita

12.00–14.00 E=mc²

Luentosali I

Puh.joht. prof. **Keijo Kajantie** (Helsingin yliopisto)

Prof. **Jukka Maalampi** (Jyv skyl n yliopisto): Suhteellisuusteoria mit ja miksi?

Dos., Lecturer **Jorma Louko** (University of Nottingham):

Suhteellisuusteoria t n n

Dos. **Esko Keski-Vakkuri** (Helsingin yliopisto): Mustan aukon sis ll

12.00–15.15 Suhteellinen suomalaisuus

Luentosali I3

Puh.joht. prof. **Satu Apo** (Helsingin yliopisto)

Akatemiaprof. **Anna-Leena Siikala** (Helsingin yliopisto):

Muinaisuuskomme juuret

Dos., p joht. **Jussi Nuorteva** (Kansallisarkisto): Suomalainen ja kansainv linen tiede Ruotsin vallan

aikana

Prof. **Juha Manninen** (Oulun yliopisto): Suomalaisuus ennen suomalaisuutta 1700-luvun tutkimuksen haaste

Prof. emer. **Pertti Karkama** (Turun yliopisto): Kansallinen kulttuuri ja suhteellisuudentaju.

N k kulma autonomian ajan sivistysajatteluun

Prof. **Matti Peltonen** (Helsingin yliopisto): Kielitaistelusta

k yt svalmennukseen suomalaisuuden muodonmuutos

Prof. **Pirkko Nuolijärvi**

(Kotimaisten kielten tutkimuskeskus): Suomen

kielen tulevaisuus muuttuvassa maailmassa

12.30–14.00 Geneettinen demokratia

Pieni juhlasali

Puh.joht. dos. **Juha Räikkä** (Turun yliopisto)

Dos. **Juha Räikkä** (Turun yliopisto): Geenitutkimus ja yhteiskuntarauha

Tutkija **Helena Siipi** (Turun yliopisto): Geenitekniikka ja kansalaisten kuuleminen

Dos. **Veikko Launis** (Turun yliopisto): Geneettinen yhdenvertaisuus

13.00–14.45 Päivän Stakes

Luentosali 5

Tutk.prof. dos. **Marjatta**

Bardy (Stakes): Ihmisk sityksen moniulotteisuus ja lapsuuden ehdot

13.00–17.00 Maa- ja metsätalouden yhteydet maisemaan ja vesistöjen tilaan

Arppeanum Auditorio, Snellmaninkatu 3

14.00–14.30 Vuoden tiedekirja -palkinto

(Luentosali 5)

14.15–16.15 Luonnonvalinnan opportunisti – evoluution riippuvuus ajasta ja paikasta

Luentosali I

Puh.joht. prof. **Jouni Aspi** (Oulun yliopisto)

Prof. **Juha Tuomi** (Oulun yliopisto): Onko sopeutuminen opportunistia vai arpapeli Akatemiattutkija **Veijo**

Jormalainen (Turun yliopisto):

Paikallinen sopeutuminen mosaiikkisessa ymp ss

Prof. **Jukka Riekk** (Oulun yliopisto): Keinotekoisien el m n evoluutio

14.15–16.15 ”Muistakaa inhimillisyytenne ja unohtakaa muu”. Tiede, rauha ja tutkijan vastuu

Pieni juhlasali

Puh.joht. dos. **Claus Montonen** (Helsingin yliopisto)

Dos., ulkoministeri **Erkki**

Tuomioja (Helsingin yliopisto):

Rauhanliikkeen 50 vuotta Einstein-Russell -manifestin j lkeen

Prof. **Ilkka Norros** (VTT):

Suomalainen tutkija rauhanty ss Prof. **Veikko Porra** (Teknillinen korkeakoulu): Tieteentekij n globaalinen vastuu

15.00–15.45 Päivän Tekes: Tutkimuksesta liiketoimintaa

Luentosali 5

PsT, toim.joht. **Joni Kettunen**

(Firstbeat Technologies):

Fysiologiseen mittaukseen perustuva ty n kuormituksen ja palautumisen kartoitus

15.30–17.30 Roska ei valehtele – arkeologia ja aika

Luentosali I3

Puh.joht. prof. **Jussi-Pekka**

Taavitsainen (Turun yliopisto) Prof. **Jussi-Pekka Taavitsainen**

(Turun yliopisto): Nuoret ajat ja arkeologia

Dos. **Markus Hiekkänen**

(Suomen Akatemia/Helsingin yliopisto, Turun yliopisto):

Muuttuvat ajoitukset

Dos. **Kari Uotila** (Turun

yliopisto): Suomalainen virtuaaliarkeologia

16.00-16.40 Päivän tiedepostimerkki

Luentosali 5
Akateemikko **Päiviö Tommila**:
Minkä k n k inen oli L n nrot?

16.15-17.45 Venäjän talous ja EU

Pieni juhlasali
Puh.joht. dos. **Kari Alho** (ETLA)
Dos. **Kari Alho** (ETLA): Suomen ja Venäjän taloussuhteet – pitkä linja ja suhdannevaihtelut
VTT, tutk.p. II. **Markku Kotilainen** (ETLA): Suomi, EU ja Venäjän – taloussuhteiden kehitys kymmenessä vuodessa
VTL, tutk.joht. **Hannu Hernesniemi** (ETLA): Luoteis-Venäjän kehitys klusteritutkimuksen valossa

16.30-17.30 Päivän paini: 100 vuotta suhteellisuusteoriaa – onko Kaiken Teoria jo näkyvässä vai onko sitä olemassakaan?

Luentosali I
Prof. **Kari Enqvist** (Helsingin yliopisto) vs. prof. **Risto Nieminen** (Teknillinen korkeakoulu)
Mattotuomarina prof. **Stig Stenholm**

18.00-20.00 rb>c eli epätietoisyyden evoluutio ja mallitus evoluutiobiologisessa ajattelussa

Luentosali I
Puh.joht. prof. **Liselotte Sundström** (Helsingin yliopisto)
Akatemiatutkija **Hanna Kokko** (Helsingin yliopisto): Onko elämä pelkkä nepotismia?
Prof. **Pekka Pamilo** (Oulun yliopisto): Hyönteiset mittavaat sukulaisuutta
Akatemiaprof. **Rauno Alatalo** (Jyväskylän yliopisto): Hamiltonin ja seksuaalisuuden evoluutio

TORSTAI 13.1.

10.00-12.00 Havainnot ja maailmankuva

Luentosali I
Puh. joht. prof. **Göte Nyman** (Helsingin yliopisto)
Prof. **Göte Nyman** (Helsingin yliopisto): Vain suhteiden

havaitseminen on mahdollista
Psyk. tri **Jari Laarni** (Helsingin kauppakorkeakoulu): Lyhyt havaitseminen rakentaa maailmankuvaa
Psyk. maist. **Jukka Häkkinen** (Nokia): 3D-havaitseminen – ikkuna maailmaan

10.00-12.00 Suhdekäsitteet ja matematiikka

Pieni juhlasali
Puh.joht. prof. **Jouko Väänänen** (Helsingin yliopisto)
Prof. **Jouko Väänänen** (Helsingin yliopisto): Onko matemaattinen totuus suhteellista vai absoluuttista?
Akatemiaprof. **Antti Kupiainen** (Helsingin yliopisto): Matematiikan suhteeton tehokkuus
Prof. **Lassi Päivärinta** (Helsingin yliopisto): Matematiikka ja sen kytty n todellisuuteen

10.00-11.30 Vuoden tiedetoimittaja -palkinto + keskustelutilaisuus

Luentosali I3
Prof. **Karl-Erik Michelsen** (Lappeenrannan teknillinen yliopisto): Tiedetoimittaja: portinvartija, kriitikko vai tieteen juoksupoika

10.00-10.40 Päivän Stakes

Luentosali 5
Dos. **Markku Pekurinen** (Stakes): Voiko terveydenhuoltoa arvioida taloustieteen keinoin?

11.00-11.40 Päivän Tekes

Luentosali 5
Prof., toim.joht. **Olli Silvennoinen** (Icuris Pharma): Hengittäviä nanopartikkeleita mm. syöpään ja virustautien hoitoon

12.00-14.30 Pelkkää retoriikkaa?

Luentosali I3
Puh.joht. prof. **Kari Palonen** (Jyväskylän yliopisto)
Prof. **Kari Palonen** (Jyväskylän yliopisto): Eduskunnasta puhekunnaksi? Poliittikan parlamentaarinen tyyli
YTT **Tapani Turkka** (Tampereen yliopisto): Valtiollisesta poliittiseksi vallaksi. John Locke ja Suomen v. 2000 hallitusmuoto
VTT **Anne Maria Holli** (Helsingin yliopisto): Parlamentaarinen puhe ja sukupuolen politiikka
Kansanedustaja, FT **Kimmo Kiljunen**

12.30-14.30 Ihmisen geenikartat: mitä selviää, mitä seuraavaksi?

Luentosali I
Puh.joht. prof. **Aarno Palotie** (Helsingin yliopisto)
Prof. **Marja-Liisa Savontaus** (Turun yliopisto): Suomalaisen geneettiset juuret
Prof. **Antti Sajantila** (Helsingin yliopisto): Rikos ja isyys
Prof. **Leena Palotie** (Helsingin yliopisto / Kansanterveyslaitos): Kansantautien geeniprofiilit

12.30-14.30 Tiede: se on suhteellista? Tiedon relativismi

Pieni juhlasali
Puh.joht. prof. **Ilkka Niiniluoto** (Helsingin yliopisto)
Prof. **Ilkka Niiniluoto** (Helsingin yliopisto): Relativismin houkutus ja kurjuus
Dos. **Sami Pihlström** (Helsingin yliopisto): Naturalismista relativismiin
Prof. **Martin Kusch** (University of Cambridge): Relativismi ja skeptisismi

13.00-13.45 Päivän tiedepostimerkki

Prof. emer. **Matti Klinge**: Porthan kulttihahmona

14.30-17.00 Terveys, sairaus, toimintakyky, elämänlaatu

Luentosali 5
Puh.joht. p. toim., prof. **Jussi Huttunen** (Läkäreitten aikakauskirja Duodecim)
Arkkiatri **Risto Pelkonen**: Terveys on monta asiaa
Prof. **Kimmo Kontula** (Helsingin yliopisto): Tajuaako potilas riskin? Erikoiskirjuri, LT **Maija Haanpää** (HUS, Kipupoliklinikka) Miksi kipu on suhteellista?
Prof. **Juhani Lehto** (Tampereen yliopisto): Eikö palvelutarpeella ole rajoja?

14.45-15.30 Kuka on köyhä?

Luentosali I
Professori **Veli-Matti Ritakallio** (Turun yliopisto): Köyhyyden suhteellisuus

15.00-17.30 Kauppatieteen Päivä

Pieni juhlasali
Puh.joht. prof. **Vesa Puttonen** KTT, tutkija **Anu Valtonen**: Nukkumisen nautinto – ilmaistako? Unitaloutta kartoittamassa
Prof. **Raimo Lovio**: Suomalainen

johtajuus globalisaation paineessa
Prof. **Vesa Puttonen**: Kuka omistaa suomalaiset yritykset – onko sill v li ?

15.00–17.30 Nano ja bio

Luentosali I3
Puh.joht. prof. **Olli Ikkala** (Teknillinen korkeakoulu)
Prof. **Olli Ikkala** (Teknillinen korkeakoulu): Johdatus teemaan: miksi nano- ja bionanokoneita ja molekyyliomootoreita tutkitaan, mink laisia eettisi kysymyksi nousee?
Tutk.prof. **Hans Söderlund** (VTT): Onko norsu nanokone – biomaailmasta ty kaluja nanoteknologiaan
Prof. **Kari Rissanen** (Jyv skyl n yliopisto): Molekyylikoneet, scifi vai todellisuutta?
Akatemiprof. **Jukka Pekola** (Teknillinen korkeakoulu): Nanoelektronikka ja molekyylien k ytt elektronisissa laitteissa

15.45–16.45 Päivän paini: Kasvien geenimuuntelu: siunaus ihmiskunnalle vai uhka luonnolle?

Luentosali I
FT **Liisa Kuusipalo** vs. professori **Tapio Palva** (Helsingin yliopisto)

17.00–19.00 Tieteiden väliset suhteet

Luentosali I
Puh.joht. kansleri **Risto Ihamuotila**
Prof. **Matti Sintonen** (Helsingin yliopisto): Mit on tieteiden v lisyyt?
Prof. **Kimmo Alho** (Helsingin yliopisto): Monitieteinen aivotutkimus
Prof. **Esko Valtaoja** (Turun yliopisto):Astrobiologia el m n synnyn uutena tutkimusalueena
Kansleri **Kari Raivio** (Helsingin yliopisto): Onko tutkijankoulutus liian kapea-alaista?

Klo 18/19–22/23 Tieteiden yö

Kruununhaka ja l hialueet

PERJANTAI 14.1.

10.00–12.00 Kumpi vie: me vai geenit?

Luentosali I
Puh.joht. prof. **Irma Thesleff** (Helsingin yliopisto)
Dos. **Mikko Frilander** (Helsingin yliopisto): Mik on geenit?
Prof. **Tomi Mäkelä** (Helsingin yliopisto): Sy p geenit
Dos. **Kirsi Sainio** (Helsingin yliopisto): Siki n kehitysgeenit
Prof. **Eero Castren** (Helsingin yliopisto): Aivojen geenit

10.00–12.20 ”Tieteen ja yhteiskunnan väliset suhteet” + Vuoden professorin julkistaminen

Keskustelutilaisuus, pieni juhlasali
Puheenjohtaja: kansleri **Risto Ihamuotila**
Keskustelijoina opetusministeri **Tuula Haatainen**, hallituksen puheenjohtaja **Antti Kiikka** (Premix Oy, Valtion tiede- ja teknologianeuvosto), professori **Ossi V. Lindqvist** (Kuopion yliopisto, Korkeakoulujen arviointineuvosto), VTM **Elina Moisio** (Helsingin yliopisto) ja professori **Mart Saarma** (Helsingin yliopisto).
Keskustelun p tteeksi (n. 12.00) Professoriliitto julkistaa Vuoden professorin.

10.00–10.40 Päivän Stakes

Luentosali 5
VTT **Christoffer Tigerstedt** (Stakes): Miten hahmotamme juomatapamme?

10.00–12.00 Suomen maankamara: aika ja paikka

Luentosali I3
Puh.joht. prof. **Juha Karhu** (Helsingin yliopisto)
Dos. **Hannu Huhma** (GTK, Espoo): Euroopan vanhimmat kivet
Dos. **Petri Peltonen** (GTK, Espoo): Suomen maankamaran aarteet: platinan ja timanttien alkuper
Prof. **Juha Karhu** (Helsingin yliopisto): Ilmakeh n, merien ja j kausien kehityksen aikataulut

11.00–11.40 Päivän Tekes

Luentosali 5
Fil. tri **Martti Vainio** (Bitlips Oy): Foneettinen tieto synteettisen puheen taustalla

12.30–15.00 Imperiumit ja lähetystehtävä – nousu, uho ja tuho?

Osa I: Vanhat imperiumit
Pieni juhlasali
Puh.joht. prof. **Olli Salomies** (Helsingin yliopisto)
Prof. **Olli Salomies** (Helsingin yliopisto): Antiikin Rooma
Prof. **Jukka Korpela** (Joensuun yliopisto): Kirkko ja Pyh Roomalainen keisarikunta
Prof. **Kalervo Hovi** (Turun yliopisto): Ranska ja Saksa
Dos. (D Phil) **Eino Lyytinen** (Helsingin yliopisto): Brittil inen maailmanvalta

12.30–15.00 Oikeus on suhde – mutta mihin?

Luentosali I3
Puh.joht. akatemiprof. **Kevät Nousiainen** (Helsingin yliopisto)
OTT, johtaja **Pia Letto-Vanamo** (Kansainv linen talousoikeus-instituutti): Oikeussuhteet oikeuden j rjestelm ss .
Prof. emeritus **Aulis Aarnio** (Tampereen yliopisto): Onko el imill oikeuksia?
OTT **Juha Raitio** (Helsingin yliopisto): Huomioita suhteellisuusperiaatteesta Eurooppa-oikeudessa.
Prof. **Kimmo Nuotio** (Helsingin yliopisto): Mit t rke mpi rikos, sen ankarampi rangaistus – suhteellisuusperiaatteesta rikosoikeudessa.

13.00–15.45 Bioterrori – uhkakuvat ja todellisuus

Luentosali I
Puh.joht. tutk.prof. **Matti Sarvas** (Biotekniikan neuvottelukunta)
Tutk.prof. **Pauli Leinikki** (Kansanterveyslaitos): Mit uhkakuvat ovat ja mit niill tehd n?
Dos., ylil k ri **Simo Nikkari** (Puolustusvoimat): Onko luonto iti pahin bioterroristi?
Tutk.prof. **Jouko Lönnqvist** (Helsingin yliopisto): Psykologiset uhkakuvat
Tutk.prof. **Juhani Eskola** (Kansanterveyslaitos): Miten yhteiskunta on varautunut biouhkatilanteisiin?

13.00–13.45 Modernismin arkkitehtuurin suhteellisuus

Luentosali 5
Tutk.p ll. **Timo Tuomi** (Rakennustaiteen museo): Modernismin arkkitehtuurin suhteellisuus. Eero Saarisen suhde menneeseen ja tulevaan

14.00–14.45 Päivän tiedepostimerkki

Luentosali 5
Prof. emer. **Anto Leikola**: Hyödyn ajan merkkimiehiä: Kalm, Gadd, Forsskål

15.00–18.00 Yleisradio ja kulttuuritehtävä Keskustelutilaisuus

Luentosali 5

15.15–17.15 Kansalliskielet ja kansainvälinen tiede

Pieni juhlasali
Puh.joht. FT **Pirjo Hiidenmaa** (Kotimaisten kielten tutkimuskeskus)
Puhujat: **Pirjo Hiidenmaa** (johdantoalustus) sekä professorit **Simo Knuuttila** (Helsingin yliopisto), **Riitta Nikula** (Helsingin yliopisto) ja **Markku Löytönen** (Helsingin yliopisto).

15.15–17.15 Verkostojen maailma

Luentosali 13
Puh.joht. dos. **Mikko Alava** (Teknillinen korkeakoulu)
Dos. **Mikko Alava** (Teknillinen korkeakoulu): Mittakaavattomat verkostot ja emergentit ilmiöt
Prof. **Pekka Orponen** (Teknillinen korkeakoulu): Internet ja muut informaatioverkostot
Dos. **Atte Moilanen** (Helsingin yliopisto): Metapopulaatiot ja muut luonnon verkostot

16.00–17.00 Uusi ja vanha Venäjä Suomen ja Venäjän suhteiden siirtymäkeskusteluissa

Luentosali 1
Tutkija **Anni Kangas** (Tampereen yliopisto): Murrosaikojen Venäjä-suhde pilakuvatutkimuksen keinoin tarkasteltuna
Prof. emer. **Osmo Apunen** (Tampereen yliopisto): Kekkosen Venäjä
Prof. (mvs.) **Helena Rytövuori-Apunen** (Tampereen yliopisto): Putinin Suomi ja dialoginen politiikka

17.15–18.15 Päivän paini: Sukupuolierot – biologiaa vai kulttuuria?

Luentosali 1
Prof. **Hanna Kokko** (Helsingin yliopisto) vs. **Tuija Pulkkinen** (Jyväskylän yliopisto)
Mattotuomarina
Tutkimusjohtaja **Anneli Pauli** (Suomen Akatemia)

LAUANTAI 15.1.

10.00–12.00 Lahjakkuus-älykkyysoppiminen – suhteellisen vaikea suhde?

Luentosali 1
Puh.joht. prof. **Kari Uusikylä** (Sibelius Akatemia)
Prof. **Jarkko Hautamäki** (Helsingin yliopisto): Mitä se älykkyysoikein on?
Prof. **Jorma Kuusinen** (Jyväskylän yliopisto): Älykkyysoikein elämän kulku
Päpuunnitt., YTL **Antero Malin** (Jyväskylän yliopisto): Äly, lahjakkuus, moraalit

10.00–12.00 Kansainväliset suhteet koetuksella; voidaanko väkivaltaa rajoittaa?

Pieni juhlasali
Prof. **Martti Koskenniemi** (Helsingin yliopisto): Kansainvälinen oikeus ja väkivalta: tarvitaanko uusi ote?
Dos. **Mikko Yrjösuuri** (Helsingin yliopisto): Väkivalta maailmanpolitiikassa: hallitusten ja terroristien omat etiikat
Prof. **Raija-Leena Punamäki** (Tampereen yliopisto): Väkivalta: yksilön ja yhteisön vastuu

10.00–12.00 Mikrobit ja ihminen

Luentosali 13
Puh.joht. akateemikko **Pirjo Mäkelä** (Kansanterveyslaitos)
Tutk.prof. **Pentti Huovinen** (Kansanterveyslaitos, Turku): "Nokka kiinni, häntä kiinni" – antibioottien käytön terveyshaitat
Prof. **Erika Isolaari** (Turun yliopisto): Mikrobitien rooli allergioiden ehkäisyssä varhaislapsuudessa
Tutk.prof. **Maija Leinonen** (Kansanterveyslaitos, Oulu): Mikrobitien yhteys sydän- ja verisuonitauteihin

11.15–12.00 Päivän tiedepostimerkki

Luentosali 5
Akateemikko **Olli Lehto**: Kylmän sodan matemaattikkokongressi

12.15–14.45 Tiedekasvatus ja tulevaisuuden haasteet

Pieni juhlasali
Puh.joht. FT **Taina Kaivola**

(Helsingin yliopisto)
FT **Taina Kaivola** (Helsingin yliopisto): Tiedekasvatus yliopisto-opetuksessa
Yliopistonlehtori **Maija Aksela** (Helsingin yliopisto, LUMA-keskus): Tiedekasvatusta lasten ja nuorten tueksi.
Prof. **Mauri Åhlberg** (Helsingin yliopisto): Millaista on kestävä kehitystä edistävä tiedekasvatus?

12.15–13.00 Päivän Tekes

Luentosali 5
Tutk.joht. **Antti Lindfors** (Luode Consulting Oy): Vesistötkimuksesta liiketoimintaa

12.30–14.30 Kosmologia

Suuri luentosali
Puh.joht. prof. **Kari Enqvist** (Helsingin yliopisto)
Dos. **Hannu Kurki-Suonio** (Helsingin yliopisto): Kosminen mikroaaltoalausta
Dos. **Arttu Rajantie** (University of Cambridge): Kosminen inflaatio ja pimeä energia
Prof. **Kari Rummukainen** (CERN/Oulu): Aineen synty

12.30–15.00 Taiteet ja suhdejärjestelmät

Luentosali 13
Puh.joht. prof. **Paavo Hohti** (Suomen Kulttuurirahasto)
Arkkitehti **Juhani Pallasmaa**: Suhteellisuus ja Blomstedtin suhdejärjestelmät
Prof. **Lauri Anttila** (Kuvataideakatemia): Suhteellisuus ja taide
Tutkija **Mervi Kantokorpi** (Helsingin yliopisto): Aika romaaniissa ja runoudessa
Säveltäjä **Olli Korttekanas**: Aika musiikissa

13.15–15.15 Pompeji: Tuntematon tunnettu

Luentosali 5
Prof. **Paavo Castrén** (Helsingin yliopisto): Helsingin yliopiston dokumentaatioprojekti Pompejissa
FM **Eeva-Maria Viitanen** (Helsingin yliopisto): Arkeologisen metodologian muutos 1700-luvulta 2000-luvulle
Tutkija **Heini Ynnilä** (Helsingin yliopisto): Arkipäivän arkeologiaa
Tutkija **Jaakko Latikka** (Helsingin yliopisto): Käsin piirtämisestä 3D mallinnokseen
FM **Iikka Kuivalainen** (Helsingin yliopisto): Seinämaalauksen mytologiaa ja arkipäivä

**15.00–16.00 Päivän paini:
Ns. Susiluola ja ihminen?**
Luentosali I

15.00–15.45 Päivän Stakes
Pieni juhlasali
Dos. **Matti Kortteinen**
(Stakes): Kohti uudenlaista luokkayhteiskuntaa?
– Pääkaupunkiseudun sisäisen rakenteen muutoksesta 1990-luvun taidteesta eteenpäin.

SUNNUNTAI 16.1.

12.00–14.00 Suhteellista, sanoo tuleva historiankirjoitus totuuksista

Luentosali I
Puh.joht. prof. **Seppo Hentilä** (Helsingin yliopisto)
Prof. **Seppo Hentilä** (Helsingin yliopisto): "Tulevan historiantutkimuksen tehtävänä on osoittaa, että..."
Prof. **Irma Sulkunen** (Tampereen yliopisto): Kansalliset suurmiehet – suhteellisia suuruuksia vain
VTT **Markku Jokisipilä** (Turun yliopisto): Historiallisen myytin synty – esimerkkitapauksena Rytin-Ribbentropin sopimus

12.00–14.30 Suhteellisen inhimillinen simpanssi – En relativt mänsklig schimpans

Pieni juhlasali
Puh.joht. prof. **Mikael Fortelius** (Helsingin yliopisto) / prof. **Fred Karlsson** (Helsingin yliopisto)
Professori **Mikael Fortelius** (Helsingin yliopisto): Fossiililaineisto – suhteellisen pirstaleina
Prof. **Peter Gärdenfors** (Lundin yliopisto): Hur Homo blev sapiens: Om tänkandets evolution
Prof. **Fred Karlsson** (Helsingin yliopisto): Stilla utveckling eller plötsliga spräng i språks evolution?
Akateemiaprof. **Kai Kaila** (Helsingin yliopisto): Aivot, tietoisuus, mieli – mikä tekee ihmisestä ihmisen?

12.00–16.15 Taidetta ja tutkimusta
Nykytaiteenmuseumo Kiasma
12.00– 14.10
FT, erikoistutkija **Liisa Lindgren**

(Kuvataiteen keskusarkisto): Tilaisuuden avaus ja johdatus aamupäivän esitelmien teemoihin.
Prof. msv **Tutta Palin** (Turun yliopisto): Auktoriteetin suhteellisuus miljöömuotokuvan retoriikassa.
Prof. **Ville Lukkarinen** (Tampereen teknillinen yliopisto): Taiteilija saapuu "paikalle". 1800- ja 1900-lukujen vaihteen suomalaisesta maisemamaalauksesta.
Prof. **Riitta Kontinen** (Helsingin yliopisto): Helena Westermarck taidehistorioitsijana.
FL, intendentti **Susanna Pettersson** (Valtion taidemuseo): Museon synty. Taiteen keräilystä 1800-luvun Suomessa.

14.40–16.15
FM, erikoistutkija **Elina Heikka** (Kuvataiteen keskusarkisto): Johdatus iltapäivän esitelmien teemoihin.
FT **Leena Saraste**: Mitä saa tehdä? Harrastajavalokuvaajan vapaus ja kuri.
FM, erikoistutk. **Elina Heikka** (Kuvataiteen keskusarkisto): Valokuva totuuden pelissä ja peilinä.
TT, läänintaiteilija **Harri Laakso**: Valokuvan tapahtuma.

12.30–14.30 Informaatioteknologian tulevaisuus

Luentosali I3
Puh.joht. akateemiaprof. **Risto Nieminen** (Teknillinen korkeakoulu)
Akateemiaprof. **Risto Nieminen** (Teknillinen korkeakoulu): Mooren laki ja mitä sen jälkeen - informaatioteknologian fysikaalinen perusta
TkT **Kimmo Koski** (CSC) – Tieteen tietotekniikan keskus): Gridit, ritilät ja Internetin tulevaisuus
Akateemiaprof. **Heikki Mannila** (Tietotekniikan tutkimuslaitos HIIT / Teknillinen korkeakoulu & Helsingin yliopisto): Näkyvä ja näkymätön laskenta

13.15–14.00 Päivän Stakes
Luentosali 5
LT, dos. **Ilmo Keskimäki** (Stakes): Onko suomalainen terveydenhuolto oikeudenmukaista?

14.15–15.00 Päivän tiedepostimerkki
Luentosali 5
FT **Julitta Suomela** (Helsingin

yliopisto): Unesco, Lenin, tiede ja kasvatust

14.45–16.45 Kulutuksen suhteellisuus
Luentosali I3
FM, RI, erikoistutk. **Katri Koistinen** (Kuluttajatutkimuskeskus): Suhteellisuus kaupan suuryrksiköiden sijoittumissuunnittelussa
MMM, tutkija **Anna-Riitta Lehtinen** (Kuluttajatutkimuskeskus): Nuorten velkaantumisen suhteellisuus
VTM, tutkija **Mari Niva** (Kuluttajatutkimuskeskus): Tieteellisytykö syöminen? Uudesta ja vanhasta terveellisyydestä
KTT, dos., tutk.pääll. **Mika Pantzar** (Kuluttajatutkimuskeskus): Miten innovaatiot jalkautuvat? Case: sauvakävely

14.45–17.00 Einstein populaarikulttuurissa
Suuri luentosal
Puh.joht. prof. **Hannu Salmi** (Turun yliopisto)
Prof. **Hannu Salmi** (Turun yliopisto): Kuvitellut einsteinit
FM **Kimmo Ahonen** (Turun yliopisto): Einstein, kylmä sota ja tieteiselokuvat
FT **Markku Soikkeli** (Turun yliopisto): Tiede elämäntapana – Sciifi-kirjojen mytologinen Einstein
Dos. **Leena Tähtinen** (Turun yliopisto): Einstein tanssittaa yleistajuistajaa

15.00–17.00 Imperiumit ja lähetystehtävä – nousu, uho ja tuho?
Osa II: Uuden ajan imperiumit
Pieni juhlasali
Puh.joht. Pääjoht. **Raimo Väyrynen** (Suomen Akatemia)
Prof. **Timo Vihavainen** (Helsingin yliopisto): Neuvostoliitto. Imperialisminvastaisuus imperiumin strategiana.
Prof. **Michael Barnett** (University of Minnesota): The American Empire in an Age of Globalization
Prof. **Raimo Väyrynen** (Suomen Akatemia): Imperiumien tulevaisuus: mistä suunnasta seuraava?

15.15–16.00 Sosiaalinen pääoma
Luentosali 5
Pertti Jokivuori (Jyväskylän yliopisto): Sosiaalinen pääoma ja luottamusverkostot

PÄIVITTÄIN LISÄKSI (HY, päärakennus):

Päivystävät professorit
Parikymmentä suomalaista huippuprofessoria vastailemassa päivittäin yleisön kysymyksiin.

Planetaarioesitykset
Joka päivä lukuisia esityksiä yliopiston päärakennuksessa

Tiedeteatteria

Tiede postimerkeissä
Näyttely päärakennuksen aula-aulassa

Uutuus tietokirjoja
Postereita ajankohtaistutkimuksesta

DocPoint -dokumenttifilmi-festivaali 12.–16.1.

(Ateneum)
Dokumenttifilmejä yhteistyössä Tieteen päivien kanssa teemalla Suhteellinen maisema.

Suoria ja nauhoitettuja lähetyksiä Tieteen päiviltä
Internetin välityksellä
<http://video.helsinki.fi>

Ohjelma vahvistuu lokakuun aikana. Ohjelma päivittyy verkossa osoitteessa www.tieteen.paivat.fi

Lisätietoja: Jan Rydman, puh. (09) 228 69 227, jan.rydman@tsv.fi

Järjestäjinä Tieteellisten seurain valtuuskunta, Suomen Tiedeakatemiain Valtuuskunta ja Suomen Kulttuurirahasto.

Suhteellinen maisema

Dokumenttielokuvia Ateneum-salissa

DocPoint kutsuu Tieteen päivien osallistujat Ateneum-saliin katsomaan dokumenttielokuvien sarjaa Suhteellinen maisema. Sana 'maisema' liitetään usein luonnon tematiikkaan. Sarjan erilaiset ja eri-ikäiset elokuvat keskustelevat yhteisen teeman puitteissa maiseman olemuksista: mielen maisema, poliittinen maisema, historiallinen maisema, taiteen ja tieteen maisema, suomalainen maisema, kasvot... Voidaan jopa väittää, että elokuva itsessään muodostaa maiseman: tekijyyden hallinnoima katse valikoi näkökulman maailmaan ympärillämme.

Suhteellinen maisema -elokuvasarja on osa DocPoint-festivaalin ohjelmistoa. Elokuvat esitetään Ateneum-salissa 12.–16.1.2005.

DocPoint on vuosittain järjestettävä elokuvafestivaali, joka tuo Helsingin valkokankaalle parhaat dokumenttielokuvat maailmalta ja kotimaisilta tekijöiltä. DocPointin elokuvaohjelmisto levittäytyy keskustan teattereihin: Ateneum-salin lisäksi näytöksiä on Kiasma-teatterissa, Bio Rexissä, Forumissa ja Tennispalatsissa. Festivaaliklubit, keskustelutilaisuudet ja muut oheistapahtumat keskittyvät Vanhalle ylioppilastalolle. Lisätietoja ohjelmistosta saat tammikuussa ilmestyvästä festivaalilehdestä sekä DocPointin internetisivuilta osoitteesta www.docpoint.info.

DocPoint – Helsingin dokumenttielokuvafestivaali 12.–16.1.2005

Maa- ja metsätalouden yhteydet maisemaan ja vesistöjen tilaan

Keskiviikkona 12.1. klo 13.00–17.00
Arppeanum Auditorio, Snellmaninkatu 3

Kauniita maisemia ja puhtaita vesistöjä arvostetaan entistä enemmän. Suomalainen maaseutumaisema metsineen, peltoineen, rakennuksineen ja vesistöineen on muotoutunut maa- ja metsätalouden harjoittamisen tuloksena. Yhteiskunnan arvomuutokset ja tietoisuus ympäristön tilasta heijastuvat erilaisina maataloutta ja metsätaloutta ohjaavina kannusteina ja rajoitteina. Maatalouden ja metsätalouden välille on syntymässä uudenlaisia yhteyksiä, joita tarvitaan yhteiskunnan asettamiin arvolähtökohtiin vastaamiseksi.

Suomen Maataloustieteellinen Seura sekä Suomen Metsätieteellinen Seura juhlistavat 95-vuotistaipaleitaan järjestämällä yhteisminäarin, jossa maa- ja metsätalouden yhteyksiä maaseutumaiseman muotoutumiseen selvitetään tieteellisistä näkökulmista. Asiantuntijalustukset syventävät ymmärtämystä niistä yhteiskunnallisista muutoksista ja biologisista lainalaisuuksista, jotka muokkaavat suomalaista maisemaa.

Lisätietoja Suomen Maataloustieteellisen Seuran (www.agronet.fi/maataloustieteellinenseura) sekä Suomen Metsätieteellisen Seuran (www.metla.fi/org/sms) toiminnasta on saatavissa seurojen kotisivuilta.